

ЗЕМЛЕДЪЛСКА ЗАЩИТА

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИИ ЗЕМЛЕДЪЛСКИ СОЮЗЪ.

В. „Земедѣлска Защита“ излиза веднѣжъ въ седмицата — въ Срѣда. Цѣната на вѣстника е за година 5 лева въ предплатата. За странство се прибавятъ само пощенските разноски.

Всичко което се отнася до вѣстника се испраща до администрацията въ гр. Плѣвень.

Платъ се плаща по земедѣлската въ последната пристави се по-мѣсяц.

Неплатъ на писма не се приематъ и не обнародъватъ, освѣтъ ако са придружени съ пощенска марка.

„СЪЕДИНЕНИЕТО“

Съобщава се, че Ангел Георгевъ на имения си денъ Арахан-геловъ-денъ, нѣма да приема посещения. 1—14—1

СЪОБЩЕНИЕ.

Съобщаваме на всички приятели и земедѣлци въ Южна България, че постоянната комитетъ на Българ Земл. Народенъ Съюзъ е назначилъ г. Д. Ращевъ изъ Ст.-Загорско за организаторъ въ Ю. България. Умоляваме всички настоятели на дружбите и съществениците на това народно сдружение, до които се той отнесе, да му даватъ нуждното съдѣйствие.

Съобщаваме още на всички земед. дружби и членове на дружбите, че устава на Бълг. Землед. Народенъ Съюзъ, приетъ отъ III Землед. конгресъ, е отпечатанъ вече и всѣка дружба и членъ на организацията може да си го достави отъ редакцията, като испрати 20 ст. въ пощенски марки.

Отъ канцелариата на комитета.

ПОКАНА.

Поканваме настоятелствата на дружбите на Бълг. Земл. Народ. Съюзъ да съобщаватъ въ редакцията ни за публикуване ония житейски случаи, които се отнасятъ по живота и интереса на Български земедѣлецъ.

Слѣдъ конгреса.

Както споменахме въ по предния брой на „Земед. Защита“, на третия земедѣлски конгресъ въ София станаха бурни разисквания по въпроса: каква да бѫде организацията. Групата, избраници народ. представители отъ земл. съюзъ, се раздѣли на двѣ: еднитѣ на чело съ г. Кормановъ и др. предлагаха, организацията да остане чисто економическа и да се присъединява къмъ политически партити. Другата, на чело съ г. Забуновъ, предлагаше: земл. организация да бѫде отдельна политическо-економическа, кое то се и прие отъ конгреса.

Сега да видимъ правъ ли е конгреса съ това изминение или не.

Нѣ преди това нека ни бѫде позволено да се повърнемъ малко на дире. Още при създаванието на разнитѣ политически партити, всѣка отъ тѣхъ се представяше, че има за едничка и главна цѣль подобрене поминъка на българските поданници, а най-главно на земедѣлеца, които е болшинството. Съ тази главна цѣль при всѣки изборъ тѣ отправяха апели съ разни обѣщания къмъ земедѣлцитѣ и благодарение на наивността на селянитѣ, всѣкога сполучаваха.

Близо 24 години отъ освобождението ни и прѣвъзъ това време

ПРАВИ СИЛАТА“

щѣтъ партий, то за постигане цѣльта си, съюза прибегна къмъ срѣдства упомѣнати въ устава.

Самото обстоятелство, че земедѣлската организация поискава и испрати въ Народното Събрание свой хора; обстоятелството, че за да постигне тази цѣль дѣйствуващите на общо партизанско начало, дойде да покаже една празнота въ устава на тая организация. Тази именно празнота III-я конгресъ попълни като опредѣли сѫюза да бѫде не само организация *економическа* както бѣ, а и политическа.

Противниците на тази *политико-економическа* група, които, благодарение на нея, дойдоха въ Н. събрание, осаждатъ постъпката на конгреса, не за това, че тѣ неразбираятъ истинското значение, не за това, че тѣ милиятъ за земедѣлца, а защото се подвѣдоха отъ съществуващи сега партити, които прѣтъ тѣхъ искатъ да разнебитятъ съюза, защото той е тѣхно страшилище. Партизаните на политическите партити виждатъ че съюза како дѣйствува като политическа група, всѣкоги ще има свой представители, които, ако не изцѣло поне отчасти ще ѝ спѣватъ, когато ще прокарватъ законоположения врѣдни за народа ни, затова прибегватъ къмъ срѣдството да раздѣлятъ и послѣ да владѣятъ. Тѣзи партити споредъ настъ не сѫ виновати, защото, съ това тѣ се стремятъ да постигнатъ цѣльта си, нѣ виновати сѫ ония членове отъ българския земл. съюзъ, които се съгласяватъ съ тѣхъ и разцепватъ едва що уячилата се организация.

Тѣ искатъ съюза да бѫде чисто економически и членовете му да се присъединяватъ къмъ тая или оная партия, коя по обѣщава да испълни исканията на съюза; забравятъ обаче, че тѣзи обѣщания които се даваха или ще се даватъ сѫ гoli. Най прѣсно доказателство е сегашното правителство. То обѣщава намаление данъци и пр. нѣ като съумѣ да привлече нѣкой отъ членовете на съюза, не само че не испълни обѣщанието, нѣ увеличи поземел. налогъ съ 2000000 лева. Ако въ случаи групата земл. избраници не се съгласява съ това увеличение, ако тя бѣше изцѣло противъ, не само че нещеше да има увеличение, нѣ щеше да стане и намаление, защото двадесетината земл. представители щѣха да играятъ роля въ днешното шарено Народно събрание. Тази слабостъ на отцепените другари даде ново основание да се признае съюза като *политико-економическа* организация. Съ това конгреса неправи пристъпление, нито изменя на програмата си, а иска

за въ бѫдѫщие всички земедѣлски избраници да се държатъ строго спрямо сѫществуващи политически партити, да се гордѣятъ, че сѫ часть отъ този народенъ съюзъ, който има за главна цѣль економическото подобрене, а тази цѣль е на земедѣлски съюзъ.

Къмъ отстѫпниците.

Съ истинска скрѣб въ душата си, днес прѣдъ нашите читатели трѣбва да заговоримъ за най-печалния фактъ въ срѣдата на нашата организация, именно за раздѣлението, което стана между дѣятелитѣ въ земедѣл. движение.

Казахме, че това ни е съвѣршено неприятно. Намъ е тежко да явимъ прѣдъ нашите земедѣлци, че въ нашата срѣда, че въ нашите още тѣхъ редки редове, които, напротивъ, трѣбва да се попълватъ съ по-нови и многобройни борци и дѣятели, — ние виждаме распокъсване, раздѣление, даже взаимни борби, взаимни клевети и нападки.

Не, трѣбва на това да се тури край. Прѣстѫпно ще бѫде отъ наша страна да тѣршимъ това ненормално положение и съ това — съзвателно да обезсиливаме и разслабваме нашата организация. Тѣзи организации, които е била нашия идеалъ, които толкова свѣтло се рисуваше въ нашето въображение, че ще бѫде рано или късно единъ мощнѣ факторъ въ нашата страна, единъ разуменъ двигател, който достойно ще съумѣе да защищи не само своите лични, съсловни интереси, нѣ и ония на цѣлия български народъ, — днес сѫщата тѣзи организации да я считаме нещомъна, слаба и недостойна да защищи даже и собствените свой интереси — това е едно противорѣчие, една бѣмислица на всички тия господи, които до вчера живѣха съ идеала, че само земедѣлското съсловие, чисто и непокърено, далечъ отъ нашата обществена и политическа развали, ще можеше да внесе повече разумъ и повече спрѣдливостъ въ нашия несправедливъ дѣржавенъ строй. Това противорѣчие толкова по-релько испъква за насъ, като виждаме, че тия досегашни борци за земедѣлската кауза, които знаеха искреността на нашите политически партити, днес всецѣло се прѣхвѣриха въ налото на своите политически кумири, които до сега толкова сполучливо „спасяваха“ положението на българския народъ. Но, има нѣщо друго по-важно отъ това. Нещастните български земедѣлци, които се зарази съзнанието на собствените имъ интереси, слѣдъ като водиха една устойчива и побѣдоносна война съ своите потисници; слѣдъ като се създаде една несъкроима вѣра въ тѣхните сили, че тѣ сѫ една вълна, една бура, една стихия, която въ дадени моменти може достойно да брани свойте законни пра-

ва,—днес тая маса отъ достойни борци, които току що се научиха да се борятъ за свойтъ законни интереси, се оставятъ на произвола на съдбата, за да се распаднатъ да се раздробятъ, а може би и да се самоуничиожатъ.

При всичката апатия ня много отъ нашите по-първи борци, даже при отпътуването имъ отъ нашия съюзъ, ний не върваме да желаятъ, щото нашата организация да свърши съ такъвъ печаленъ край. Ний не върваме да не ги боли за това толкова свѣтло движение, което, въ толкова кратко време, издължи всички слоеве на нашия общественъ и политически животъ. Нѣщо повече: ний сме убедени, че тѣ рано или късно ще съзнаятъ своята грамадна грѣшка, ще съзнаятъ своето фалшиво положение и върваме наново да се върнатъ, заедно съ още много свѣжи и идеини сили, способноститѣ на които, толкова много ний цѣнимъ. Тогава само ний ще бѫдемъ силни. Само тогава нашия гласъ ще се слуша отъ дѣто трѣба и само тогава ний ще свалимъ отъ нашите плѣщи тежкото бреме на несправедливоститѣ, насилията и злоупотрѣблениета съ нашата наивност и съ нашето несъзнание.

Господи, добрѣ оцѣнете тежките отговорности, ако не прѣдъ другого, то поне прѣдъ нашата съѣсть! Demos.

По новия законопроектъ за горитѣ.

(Продължение отъ брой 7).

Г.) Експлоатация на горитѣ (чл. 12).

Тази глава се занимава съ начина на експлоатирането дѣрж. общ. и частнитѣ гори. По експлоатирането дѣрж. гори нѣма какво да кажемъ, защото то отдавна трѣбва да става по прѣдварително пригответи стопански планове и по начинъ най износентъ за дѣржавата но безъ да се накърнява дадено то състояние на гората. Ще се спремъ само за начина на експлоатирането на общинските гори. Споредъ буква *B* на чл. 12 общинските гори, въ тия прѣдѣли, въ които ги свари законопроекта, се взематъ подъ попечителството на дѣржавата за единъ периодъ отъ 30 год. Ти ги урежда, изработва стопански имъ планове и така уредени, слѣдъ истичане този периодъ ги повръща на респективните общини.

Вземанието на тия гори подъ попечителството на дѣржавата, е обстоятелството, че до сега ни една общ. гора не е уредена и експлоатирана, така, както горската наука учи, и че тия гори вместо да се поправятъ отъ година на година се съставватъ и унищожаватъ. Това е вѣрно и тия гори трѣбва да се отнематъ отъ рѣдѣтѣ на общините; но съ всичките ли общ. гори трѣбва да стане така—не. Въ началото на тази критика ний казахме че общинските гори трѣбва да се раздѣлтъ на дѣ—едни дѣржавни а отстѣпни за ползование на общините, а други чисто общински, които сѫ владѣтъ съ тапия, за това, че сѫ купени отъ дѣржавата или частни лица. Първите т. е. дѣржавните отстѣпни за ползование на общините трѣбва напѣлно да се завладѣтъ отъ дѣржавата, да ги уреди и допустне ползуванието отъ тѣхъ на общините, които иматъ това право и то до толкова, до колкото интереса на гората и съставения стопански планъ на сѫщата допуница. Това засебвание на тия гори е справедливо и законно. Законно е защото съ даванеето правото на ползование, дѣржавата не е дала право и да се унищожи имота и като така щомъ види, че селата на които е дадено ползуванието не умѣтъ трайно да се ползуватъ, а съ това съсипватъ гората, тя има право да ограничи това ползование въ размѣръ, които да не е вѣденъ. Справедливо е защото съ отстѣпване правото на ползование, та (дѣржавата)

не е опрѣдѣлила площадитѣ за всѣко село, въ които ще става ползуванието, но сега слѣдъ като си вземе тия гори обратно, ще има право да распредѣлѣтъ ползуванието справедливо споредъ нуждите и не въ ущърбъ на гората.

Ний по прѣди казахме и сега повтаряме, че горитѣ отъ тази категория трѣбва да се взематъ подъ пълното владѣніе и собственостъ на дѣржавата. Тя да ги владѣе и стопанства, а плода отъ това стопанство да дава на тогото, който е придобилъ правото на ползование. Това го изисква не само интереса на дѣржавата, чийто гори ще се запазятъ, не само интереса на самитѣ гори, но и интереса на самитѣ общини, които ири такъвъ случай успорядътъ трѣбно ползование. Може би ще се намѣрятъ очилатъ личности да възразятъ на горното съждение, като базиратъ съжденията си на финансова наука, която прѣпоръжва на дѣржавата да отбѣга съ засебвание имотите, а да гледа всѣкоги тия имоти да бѫдатъ въ владѣніето и ползуванието на нейните подданици, отъ които тя черпи срѣдства за издръжание своя механизъмъ. На тия господа финансисти ще отговоримъ съ смиреніе, че сме съгласни съ това твърдѣніе, но само за тия имоти които иматъ едно прѣдназначение — материальная полза. Дѣржавата нѣма нужда отъ чифлици, устроени за печала, нѣма нужда отъ фабрики или други подобни завѣдения, но има нужда отъ гори, защото тѣ, освѣнъ прямата материальная облага, даватъ и други облаги отъ общъ интерес. Още по голѣма се осъща нуждата горитѣ да бѫдатъ дѣржавни у насъ, кѫдето населението било по незнаніе, било отъ интересъ ги съсипва безъ да помисли за послѣдствията.

Другъ е въпроса съ втората категория общ. гори т. е. тия които се владѣтъ съ тапия. Тия гори сѫ частнитѣ съ пълна собственостъ на общината, които ги владѣе и съ отнемането имъ така, както гласи пунктъ *B* на чл. 12 отъ законопроекта, дѣржавата прави закононарушения. Тя има право да изисква отъ общините, стопани на тия гори да ги уредатъ съгласно изискванията на гор. наука, и ако тѣ откажатъ, да извѣри уреждането на тѣхна смѣтка; но да ги взема подъ попечителството си, да взема доходитъ имъ и пр. то е произволъ, които се забранява отъ всички съществуващи въ страната законоположения.

Ето защо ний не сме съгласни съ този пунктъ отъ законопроекта, а настоящеваме на казаното отъ насъ въ министърство а именно: сегашните общински гори, да се раздѣлатъ на дѣ—старо отстѣпните за ползование на общините гори, да се присъединятъ къмъ категорията на дѣрж. гори и експлоатирането имъ да става съгласно пра-вила за експлоатиране дѣрж. гори, като се опрѣдѣли размѣра на безплатното ползование на общините, които сѫ го придобили; а ония общ. гори, които се владѣтъ съ тапия да си останатъ чисто общински съ задължение: общините въ опрѣдѣленъ срокъ да ги уредятъ. Ненаправятъ ли това, уреждането да стане на тѣхна смѣтка отъ дѣржавата, които иматъ това право и то до толкова, до колкото интереса на гората и съставения стопански планъ на сѫщата допуница. Това засебвание на тия гори е справедливо и законно. Законно е защото съ даванеето правото на ползование, дѣржавата не е дала право и да се унищожи имота и като така щомъ види, че селата на които е дадено ползуванието не умѣтъ трайно да се ползуватъ, а съ това съсипватъ гората, тя има право да ограничи това ползование въ размѣръ, които да не е вѣденъ. Справедливо е защото съ отстѣпване правото на ползование, та (дѣржавата)

не е опрѣдѣлила площадитѣ за всѣко село, въ които ще се оголятъ и останатъ пусти. Ако отъ стопаните на подобни гори не може да се изисква повече, то поне трѣбва да се заставятъ, слѣдъ изсичанието, да подмладятъ горитѣ си, като се окаже и възрастъта, въ която тѣ могатъ напоно да ги сѣкътъ и съ това да подържатъ съществуванието имъ. По този само начинъ се постига цѣлта на закона, която е да усигори съществуванието на горитѣ.

По надолѣ, въ сѫщия пунктъ се казва: гори съ пространство по голѣмо отъ 50 дек. се експлоатиратъ по прѣдварително изработенъ планъ утвѣрденъ отъ Министърство на Т-та и З-то. Това прѣдписание щеше да бѫде сѫщо на място си ако вмѣсто повече отъ 50 дек. се поставеше „повече отъ 200 дек.“ и то ето защо: цѣлта на стопанския планъ е да опрѣдѣли точно кѫде и колко трѣбва да се сѣче годишно, за да се ненамалява дѣйствителниятъ запасъ отъ дѣржавенъ материалъ въ гората, ако той същевременно е нормаленъ, или да се сѣче така щото запасъ постъпенно да се увеличи, ако той е по малъкъ отъ нормалния. За постигане тази цѣлъ, гората или се раздѣля на нѣколко равни части и се сѣче всѣка година по една частъ, или же исчислява се запасъ и отъ него се сѣбира всѣка година само нараствъка му. Ако пространството на гората е да кѫжемъ 60 дек. то за да запазимъ състоянието ѹ трѣбва споредъ първия случай да я раздѣлимъ най-малко на 12 или 15 части и годишно да се дава на стопанина 4 или 5 дек. да сѣче; а въ втория случай, ако запасъ е 180 куб. метра съ нараствъкъ 18 куб. да му даваме годишно само толкова да сѣче. Въ единия и другия случай се вижда, че годишната полза отъ подобни малки парчета браница еничтожна и като такава нееаслужава съ сила да заставяме стопанина ѹ да харчи за правене стопански планъ, който ще му струва повече отъ половината стойност на браницето. Ако браницето е 200 или повече декара, тогава разноските по състоянието ѹ трѣбва споредъ първия случай да я раздѣлимъ най-малко на 12 или 15 части и годишно да се дава на стопанина 4 или 5 дек. да сѣче; а въ втория случай, ако запасъ е 180 куб. метра съ нараствъкъ 18 куб. да му даваме годишно само толкова да сѣче.

Въ единия и другия случай се вижда, че годишната полза отъ подобни малки парчета браница еничтожна и като такава нееаслужава съ сила да заставяме стопанина ѹ да харчи за правене стопански планъ, който ще му струва повече отъ половината стойност на браницето. Ако браницето е 200 или повече декара, тогава разноските по състоянието ѹ трѣбва споредъ първия случай да я раздѣлимъ най-малко на 12 или 15 части и годишно да се дава на стопанина 4 или 5 дек. да сѣче; а въ втория случай, ако запасъ е 180 куб. метра съ нараствъкъ 18 куб. да му даваме годишно само толкова да сѣче. Въ единия и другия случай се вижда, че годишната полза отъ подобни малки парчета браница еничтожна и като такава нееаслужава съ сила да заставяме стопанина ѹ да харчи за правене стопански планъ, който ще му струва повече отъ половината стойност на браницето. Ако браницето е 200 или повече декара, тогава разноските по състоянието ѹ трѣбва споредъ първия случай да я раздѣлимъ най-малко на 12 или 15 части и годишно да се дава на стопанина 4 или 5 дек. да сѣче; а въ втория случай, ако запасъ е 180 куб. метра съ нараствъкъ 18 куб. да му даваме годишно само толкова да сѣче.

Д. За чл. 13, 14 и 16 които опредѣлятъ охранителните гори, пашата въ горитѣ и начинътѣ, по които става разрѣшението за коренежъ, нѣма да говоримъ, защото тѣ сѫ почти копие отъ чл. 19, 20, 22 и 23 отъ нинедѣйствующия законъ, който споредъ насъ е по-добъръ отъ проекта.

Е. Чл. чл. отъ 17 до 35 се занимава съ наказателните распорѣждания. По тѣхъ също нѣма какво да говоримъ, защото сме увѣрени, че ако прѣлагания законопроектъ бѫде видоизмененъ въ смисълъ, каквато изложихъ въ статията си, голѣма частъ отъ нарушенията които сега сѫ обикновенни ще се прѣкратятъ. Ще кажемъ само, че колкото по строги сѫ наказанията за нарушенията, и колкото повече се опростовори процедурата по тѣхното налагане, толко по скоро и закона постига цѣлта си.

Съ тѣзи нѣколко бѣлѣжи ний свѣршваме, като исказваме надѣждата, че ще бѫдемъ чути отъ които зависи.

Най-послѣ ще кажемъ, че не на място е и послѣдната алинея на чл. 12 отъ законопроекта, въ която е казано: частните стопани—били тѣ частни или юридически лица—не стопанствуватъ горитѣ си съобразно съ распорѣжданието на настоящия законъ, то горитѣ имъ се взематъ подъ дѣржавенъ надзоръ съ постановление на районния инспекторъ за единъ периодъ отъ 15 години и пр.

Това което казахме за частните гори, се отнася и за училищните и принаследжаващи на Богоугодни заведения гори.

Най-послѣ ще кажемъ, че не на място е и послѣдната алинея на чл. 12 отъ законопроекта, въ която е казано: частните стопани—били тѣ частни или юридически лица—не стопанствуватъ горитѣ си съобразно съ распорѣжданието на настоящия законъ, то горитѣ имъ се взематъ подъ дѣржавенъ надзоръ съ постановление на районния инспекторъ за единъ периодъ отъ 15 години и пр.

Това распорѣждание е произволно отъ страна на дѣржавата и като таково непрѣбва да се уважава. Дѣржавата има право да изисква отъ частните стопани да стопаниратъ горитѣ си по извѣстенъ редъ и ако тѣ откажатъ да направятъ това, тя има право да ги накаже, веднажъ, дваждъ или повече; ако и слѣдъ това не го направятъ да състави планъ на тѣхна смѣтка и да не допушта да се отклоняватъ, нѣ не и да се яви като пълна господарка на горитѣ имъ както прѣдписва тази алинея.

Д. За чл. 13, 14 и 16 които опредѣлятъ охранителните гори, пашата въ горитѣ и начинътѣ, по които става разрѣшението за коренежъ, нѣма да говоримъ, защото сме увѣрени, че ако прѣлагания законопроектъ бѫде видоизмененъ въ смисълъ, каквато изложихъ въ статията си, голѣма частъ отъ нарушенията които сега сѫ обикновенни ще се прѣкратятъ. Ще кажемъ само, че колкото по строги сѫ наказанията за нарушенията, и колкото повече се опростовори процедурата по тѣхното налагане, толко по скоро и закона постига цѣлта си.

Съ тѣзи нѣколко бѣлѣжи ний свѣршваме, като исказваме надѣждата, че ще бѫдемъ чути отъ които зависи.

X.

Конгресъ по Туберкулозата

Държавъ отъ 22 до 26 Юли 1901 год. въ Лондонъ.

(Продължение отъ брой 4).

Нѣколко млади тѣлета, пробвани съ туберкулина и по тоя начинъ уважани здрави, бидоха заразени чрѣзъ разни способи съ чисти култури отъ човѣшка охтика; нѣколко отъ тѣхъ имъ се прѣдохода охтичави храчки. Въ нѣкой случай, туберкуловнитѣ бацили или храчки имъ се спринцоваха подъ кожата, на други въ търбуха, на трети въ вратната вена. Шестъ отъ тѣлата бидоха хранени съ туберкулизни храчки почти всѣкой денъ въ разстояние на 7—8 мѣсесца; на четвери имъ се даде да дишатъ едно голѣмо количество бацили. Никое отъ тия тѣлета (а тѣ бѣлѣха 19) не правиха ни най добъръ признакъ на болестъ, а всички по затластиха. Шестъ или осемъ мѣсесца слѣдъ първоначалнитѣ опити, тѣ бидоха закланни. Въ органитѣ не се

указа никаква следа от туберкулоза. Само, въ мъстото на спринцованието, се указаха малки огнища на гноенование съдържащи нѣколко туберкуловни бацили. Тъй че, съкаш се е спринцовала мъртви бацили въ подкожата на невъсприемчиво животно. Тъй животните се отнасят съ живия бацил от човѣка, като че-ли съ приели мъртви бацили. Тъ (животните) съ абсолютно по въсприемчиви.

Резултатите съ съвършено различни, когато същия опит се прави върху тѣлото здрави, съ туберкулизни бацили, происходящи от едно животно заразено съ говеждата охтика. Следъ иткубационния период от една седмица, прѣголъми туберкуловни видоизменения се получиха въ всичките органи на спринцованието животно. Спринцованието е било също извършено подъ кожата, въ тѣрбуха или въ кръвоносните съдове. Едно увеличение на температурата се указа. Нѣколко умръха въ единъ мъсецъ, а половината следъ два мъсека; други залягани въ едно мъзерно състояние въ разстояние на 3 м. На вскритието, се указа едно туберкулозно прошарване твърдъ распространено въ точката где е направено спринцованието и въ органите, като бѣлия дробъ, далака.

Въ заключение, говедата се указават тай възприемчиви на говеждата туберкулоза, както съ невъсприемчиви на човѣшката туберкулоза. Азъ прибавямъ, че приготвени органи, происходящи от животни, заразени научно съ говежда туберкулоза, съ поставени въ патологически и бактериологически Музеумъ.

По този начинъ се различава говеждата туберкулоза от човѣшката, като се прави опит върху свиня. Шестъ свини бѣха хранени всякой ден въ разстояние на 3 м. съ храни отъ охтичовъ човѣкъ. Шестъ други свине тежат се храниха въ разстояние на 3 м. ежедневно съ бацили отъ говежда туберкулоза. Животните хранени съ храни останаха въ добро здраве и понадигбѣлаха, тогасъ когато другите храни съ бацили отъ говеждата туберкулоза се разболѣха и поослабиха: половината отъ тѣхъ измръха. Следъ 3½ м., живитъ се заклаха. Отъ тѣхъ, които бѣха хранени съ храни, не се намѣри никаква следа отъ туберкулоза, освенъ тукъ-тамъ нѣколко възела по шията и, въ единъ случай, нѣколко зърнца въ бѣлия дробъ. Животните които бѣха получили говежда туберкулоза, напротивъ, указаха безъ исклучение, както и при опитите върху телата, голъми туберкуловни видоизменения, най паче, туберкулозно прошарване на ганглооните на бѣлия дробъ и на далака.

Разликата между говеждата туберкулоза и човѣшката не е по малко очевидна въ подобенъ опит наблюдаванъ по муле, овца и коза, въ кръвоносните съдове по които е спринцована двата вида бацили.

Нашитъ опити, трѣбва да прибавя, не съ сами които дадоха подобни резултати. Ако се изучи библиографията относително този сюжетъ, и като се съпоставятъ опитите направени отъ Шово, Гунтеръ и Харпсъ, Балинжеръ и др., които съ хранили телата, свине и кони съ туберкуловни органи, излиза, че животните, които съ биле хранени съ млѣко и съ дробъ отъ туберкуловни животни, биле съ винаги заразени отъ туберкулоза, тогасъ, когато не се е случвало подобно съ тия, които съ приели човѣшки органи. Сравнителни издирвания относително говеждата туберкулоза, тогасъ, когато не се е случвало подобно съ тия, които съ приели човѣшки органи. Сравнителни издирвания относително говеждата туберкулоза и човѣшката направлена са е направило въ

Америка отъ Смитъ, Динвидис и Фрингемъ, и тѣхните резултати съответствуваатъ съ нашите. Ясността и опредѣлителността на нашите заключения, като указаватъ на способностите, направени безъ ни най-малка грѣшка, и на мѣрките които сме земали за съхраняване и за хранението на нашите животни за да се отбегне съмнение въ нашите резултати. Въ съображение на тия нѣща, имамъ право да поддържамъ че човѣшката туберкулоза се различава отъ говеждата и не може да се припида на говедата.

Жалателно ещо, че нашите опити да бѫдатъ повторени и отъ други за да исчезне всяко съмнение върху истиността на нашите твърдения.

Азъ прибавямъ още, че въ съображение на голъмата важност на въпроса, Германското правителство е назначило една комисия за да прослѣди тия издирвания.

Какво е отношението на човѣка спрѣмо говеждата туберкулоза? Този въпросъ е много по-важенъ въ насъ, отъ колкото оня за съотношението на говедата спрѣмо човѣческата туберкулоза. Невъзможно е да се даде единъ прѣмъ отговоръ, понеже не може да се правятъ опити върху човѣкъ. Непосредственото се доближава до развѣзката. Знайно е че млѣкото и маслото, изваждани въ голъмите градове, съдържатъ едно голъмо количество туберкуловни бацили още живи, както го доказватъ опитите съ тия произвѣдения върху говедо. Но голъмата част отъ жителите на градовете изваждатъ, всякой денъ бацили отъ говежда туберкулоза, живи и заразащи. По този начинъ се реализира опитът, който ний не можемъ да прѣдприемемъ. Ако бацилите отъ говеждата туберкулоза могатъ да заразятъ човѣчески организъмъ, случайтъ отъ туберкулоза причинена чрѣзъ изваждане на храна съдържаща бацили, се намѣрва у жителите на голъмите градове и въ частностъ у дѣцата.

Обаче, тъй не е въ дѣйствителността истина. Не може да се твърди хранителното произхождение на туберкулозата, освенъ въ случаите, когато червата съ прѣтърпели първично заразяване, това значи, когато се намѣри една първоначална туберкулоза въ червата. Ала такива случаи съ твърдъ рѣдки. Покрай множеството случаи на туберкулоза, азъ не съмъ намѣрвалъ освенъ два случая отъ първоначалната туберкулоза по червата. Покрай множеството открития въ Берлинската болница, указаха се само 10 случаи отъ първична туберкулоза по червата въ петъ години. Мѣжду 233 случаи на дѣтска туберкулоза, Бажински не е намѣрилъ туберкулоза по червата безъ видоизменение и по б. дробъ и по бронхиални ганглии; мѣжду 3104 вскрития на туберкулози дѣца, Бнедерть не е забѣлѣзълъ освенъ 16 случаи отъ първична туберкулоза по червата. Азъ могъ да цитирамъ отъ медицинската литература множество статистики отъ подобенъ родъ, доказващи че първичната туберкулоза по червата, най-паче мѣжду дѣцата, е една болѣсть относително рѣдка; съ искключение само нѣколко случаи длѣжими на говеждата туберкулоза. По този начинъ се доказва, че туберкулозата е причина, чрѣзъ распространяване бацилътъ отъ човѣческата туберкулоза, който влиза въ пищеварителния каналъ, съ глѣтната слюнка.

До днесъ, никой не е доказалъ съ положителностъ, въ тия случаи, ако туберкулозата по червата си има начало отъ говедо или човѣкъ. Сега дланозисътъ може да се опреѣди. Само се изисква да се направи една чиста култура отъ бацили намѣрени въ туберкулозните органи и да се твърди че се има работа съ говежда туберку-

лоза, чрѣзъ присаждане на животно. За въ случаите, прѣпоръжвамъ подложно присаждане, което дава резултати характеристични. Отъ прѣди шестъ мъсеки, азъ се занимавамъ съ тия издирвания; и, на основание рѣдкостта на въпросната болѣсть, броятъ на случаите, които съмъ можалъ да наблюдавамъ е малъкъ. Тъй че, азъ вадя отъ тия издирвания, до дѣсъ, не е въ полза на прѣдаванието говеждата туберкулоза на човѣкъ.

При всѣ че е важно да се знае този въпросъ, ако човѣкъ е способенъ да възприеме говеждата туберкулоза, не е обаче напълно доказано, нѣ може да се каже, че ако това съотношение съществува, сполучката на заразяването става твърдъ рѣдко. Твърдва че прѣдаванието на туберкулозата, чрѣзъ иль-кото или мѣсото отъ животни, е почти по често отъ колкото наследствената туберкулоза; въпослѣдствие не считамъ за необходимо за вземане на никакви мѣрки противъ нея.

И така, единствения най-важенъ источникъ на заразяване, е храчката отъ охтичавия, и мѣрките зети за нападение на туберкулозата, трѣбва да бѫдатъ направлявани съ цѣль да прѣкратимъ нейното распространение. Прочие, какво трѣбва да се прави? Множество срѣдства могатъ да се намѣратъ. Първата мисълъ може да бѫде: да отъличимъ въ специални помѣщания всичъ туберкуловни, на които храчките съдържатъ бацили. Нѣ мѣрката не е само абсолютно непрактична, тя е още бѣзполѣзна; единъ туберкулозенъ, който хвърля чрѣзъ кашление бацили не е изворъ на туберкулоза, когато се събиратъ храчките и се дезинфекциратъ.

(Слѣдва)..

Развитието на земедѣл. здружавания

отъ K. Adamek.

Кризата, която търпи земедѣлъти днесъ, става причина да страсте земедѣлците и то въ най-напредните държави, да имъ даде енергия къмъ самозащита и ги подобри къмъ здружавания.

Въ Франция въ първите десетолѣтия още на XIX-ти вѣкъ, били основани въ всѣкъ кантонъ тъй извѣстни общества „соприсе агріколес“ и „шамбръз консултативес д'агрікультур“. Каждъ 1880 год. настанила сила агитация за основаване земедѣлъски съюзи и корпорации, които щѣли да бѫдатъ не само ограничени въ дѣятелността си земедѣлъски съѣти, иъ които да иматъ за цѣль да доставятъ на земедѣлъците ефти кредитъ, да ги улѣсняватъ въкупуванията и процаванията имъ и пр. Съ законъ отъ 1884 год. положението била основавата на земедѣлъски синдикати.

Най-голъмо развитие земедѣлъските дружества указали при управлението на Медина. Тогава били изработени и плаши за основаване на областни бани (31 Мартъ 1898 год.) а въ края пѣкъ на и. Юлий — законъ за варентния кредитъ. Съ законъ отъ 1896 год. въ Франция било установено, че всички съѣстии припаси за войската, трѣбва да бѫдатъ вземани отъ мѣстните производители. Съ тия мѣрки се дало силъ потокъ за здружаване на земедѣлъците-производители. Въ 1897 год. пѣкъ се основава въ Франция международенъ земедѣлъски съюзъ.

Въ Белгия изобщо земедѣлъските дружества много не съ напреднали. Споредъ закона отъ 1890 год., министър опредѣля по колко трѣбва да бѫдатъ основани земедѣлъски дружества въ всѣка провинция. Тия дружества пѣкъ образуватъ послѣ съюзи, които испращатъ свой делегати до централния съюзъ (Conseil suprѣieur). Покрай тия дружества, можатъ се и още другъ видъ тъй нар. syndicats locaux agricoles (земедѣлъски синдикати), които главно се прилагатъ съ купуванията и продаванията и др. Къмъ помънатите дружества съ пристанищни мѣркътарски, кредитни и пр.

Въ Холандия до сега съ се разширявали главно консултивните дружества.

Дания още прѣди 8 години (1893) броише вече 1310 различни земедѣлъски дружества (срѣдно се падало едно на 1500 жители). Основаване мѣркарски дружества било почнато въ Дания иѣщо прѣди 20 год. (1877). Днесъ има тамъ повече отъ 1500

мѣркарски дружества, които експлоатиратъ годишно около 2,000,000 кг. масло. Отъ Дания било само до Англия прѣдъ 1888 г. изнесено масло 35,000 а прѣдъ 1894 — 43,000 кг. Въ 1897 год. било изнесено изъ Дания 132 miliona liber масло, а то 106 miliona Данско, а 26 miliona чуждо, главно Шведско, купено чрѣзъ дански търговци. Въ 1897 год. било въ Дания произведено срѣщу производство отъ 1896 год. съ 4 до 5 mill liber масло по вече. Тия дружества много спомогли още и за подобренето на тамошния добитъкъ. Благодарение на тѣхъ износъ на коне и други добитъкъ до Германия се увеличили, а също, тѣ станали причина и за повишението цѣната на добитъкъ съ 35—50%.

Въ Русия на послѣднѣкъ се можатъ лѣко-основаваните здружавания отъ видъ Schulze Delitschovъ — тѣ, каквито прѣблаждаватъ и въ Белгия. Потвърди се, че и властта значително подкрепи и улеснява въ развой имъ тия дружества. Отъ прѣди иѣколко години вече (1898) се е починало да се изнася масло отъ Русия чакъ за Англия

Въ Италия характеристично е че на послѣднѣкъ голъми грижи се полагатъ за реформиране аграрните закони и за размежаване на земедѣлъски здружавания, особено за кредититите.

Въ Швейцария съ добили, при интензивното отглеждане на добитъка, най-голъмо значение мѣркарски дружества. Въ 1897 год. било основано тукъ великиятъ земедѣлъци земедѣлъци.

Въ Германия може да се каже, че земедѣлъците здружавания достигали най-голъмъ успѣхъ. Тамъ, а особено въ Бавария, тѣ извѣстни земедѣлъски изби указватъ голъмо влияние тоже върху развитието на аграрната политика.

Въ Австрия земедѣлъските здружавания до скоро не прѣставляваха иѣщо особено, главно защото тамъ и въ Австро-Унгария има земедѣлъски дружества. Въ 1897 год. било основано тукъ великиятъ земедѣлъци земедѣлъците. Тъй освѣти другите иѣща, напр. недавно Лордъ Winchelsea завѣщалъ 20,000 акра земя за успѣха на здружаванието въ земедѣлъците. Земедѣлъците тукъ при своята тѣатъност срѣщатъ братски помощи отъ другите корпорации, които тукъ изобилстватъ. Въ земедѣлъски окръзи има построени централни складове на храна и пр. Въ 1896 год. въ Австрия имало 746 консултивни дружества съ 1,123,188 членове.

Въ Ирландия имало въ 1891 г. 17 чисто земедѣлъски дружества съ 850 членове въ 1893 било вече 30 съ 1250 членове. Въ 1894 год. било основано Agricultural Organization Society подъ чисто влияние членъто на земедѣлъски дружества въ Ирландия прѣдъ 1894 год. било 33 съ 1630 членове, а въ 1896 год. вече възрасло на 110 съ 10,120 членове. Тия дружества си основаватъ малки кредитни учреждения, които спомагатъ много за да се избави ирландския селянинъ отъ ръжъта на лихваря, при това правятъ земедѣлъците съ много по малка лихва отъ колкото всѣкъ друго банково учрѣждение.

Въ Съединените държави могъществени сили прѣставляватъ здружаванията на работнически класи и занаятчи. Най-голъмо значение и тукъ съ добили консултивните дружества, брънмарски и подъ, които добиватъ все по голъмо и го голъмо влияние на житните търгища.

На международни конгресъ, стапалъ въ Лондонъ въ 1895 год. било основанъ единъ интернационаленъ съюзъ, който да има за цѣль улесняването и размежаването на земедѣлъско-търговските здружавания.

Въ третия международенъ конгресъ на развитието дружества въ Deltъ между другите иѣща, било взето рѣшение, че по възможности въ всѣкъ една страна да се основе по едно централно буро, отъ което да може да се чрѣпятъ свѣдения за различните дѣятелности на държавата. Тъзи централни бури на съюза трѣбвало да испращатъ информации за всичко, че се отнася до интересите на дружествата до главното централно буро въ Лондонъ. Това въ кратко е прѣгледъ и историята на земедѣлъските здружавания въ културните страни.

А у настъ?

